

INGEZONDEN.

PARTICULIERE GEZONDHEIDSZORG.

(Een beroep op de Nederlandsche geneeskundigen).

Indien op één gebied dan is het zeker wel op dat der particuliere gezondheidszorg waar nog zeer veel op verbetering wacht.

Zonder nu de oogen te willen sluiten voor hetgeen alreeds ten deze door congressen, vereenigingen en verschillende personen is tot stand gebracht, zoo komt het mij toch voor dat er een middel bestaat om nog sneller tot het doel — *het opwekken van belangstelling bij het volk voor de hygiëne* — te geraken. Daar toch is het om te doen, dat het groote publiek waarde leert hechten aan de maatregelen die er van overheidswege reeds zijn en nog voortdurend worden in het werk gesteld tot opheffing van misstanden en tot verkrijging van betere hygiënische levensvoorwaarden, om ten slotte meer spontaan datgene te verrichten, waartoe vooralsnog de tusschenkomst van den wetgever zal worden vereischt, alsmede na te laten, waartegen van bevoegde zijde wordt gewaarschuwd.

Het zij mij vergund in enkele regelen dit middel te bespreken in de hoop dat de hernieuwde kennismaking tot aanwending er van moge opwekken.

De — *miskennis van de waarde der gezondheidsleer* — nu uit zich hier in onreinheid, daar in ondoelmatige opvoeding, elders in de keuze van het beroep, kortom op zeer verschillende wijzen. De vraag hoe wij haar zullen behandelen, laat zich betrekkelijk gemakkelijk beantwoorden, wanneer wij „onwetendheid van het publiek” als de oorzak van het euvel hebben leeren beschouwen.

Voorzeker kan men door palliatief en symptomatisch handelen eenig succes behalen, maar gerechtvaardigd is zulk een behandeling niet waar de *causa morbi* zoo duidelijk in het oog springt en haar opheffing ons doel moet zijn, daargelaten nog de uiterst moeilijke wijze waarop een bestrijding dier verschijnselen, die gevaar opleveren voor het individu en de samenleving, consequent is door te voeren. Nu eens op gezag, dan weder uit vrees voor een terechtwijzing van de zijde van den geneesheer zullen maatregelen geheel of ten deele worden nageleefd. Evenwel, welke medicus kan op alle voorkomende mogelijkheden bedacht zijn en naast, in zekeren zin, paedagoog der ouders ook nog als opvoeder der kinderen optreden? Ook wordt zijn hulp slechts gevraagd aan ziek- of kraambed, terwijl de gezonde mensch zich beschouwt als hebbende den medicijnmeester niet noodig.

Laat ons eens nagaan of de toepassing van het middel — *stelselmatige ontwikkeling van het volk op hygiënisch gebied* — mogelijk is en de aanwending in de praktijk is door te voeren.

Wij willen ons dan allereerst afvragen waarom het volk, dat toch blijkbaar langzamerhand in veel zaken is gaan belangstellen waarvoor het vroeger ongevoelig was (men denke aan vakorganisaties, deelname aan den politieken strijd enz.), dan ten eenenmale onvatbaar zou blijken om gaandeweg de beteekenis te leeren inzien van hetgeen door de gezondheidsleer wordt

gepredikt. Geen gemotiveerde reden zou hiervoor zijn op te geven. De loop der feiten toont het aan, dat slechts het besef van persoonlijk voordeel moet worden wakker geschud om, volgens de ontwikkelingsleer van de persoonlijke gevoelens, ook hier weder uit het egoïsme, het altruïsme te doen ontstaan.

Dit geeft tevens eenigermate de richting aan in welke wij ons zouden moeten bewegen. Gaan wij een paar schreden terug en merken wij op wat er in de laatste jaren op het gebied der ziekenverpleging is geschied, dan kunnen wij wellicht daaruit de leering trekken dat het publiek niet onontvankelijk is voor goede wenken en bereid is gebleken mede te werken aan het tot stand komen van instellingen waardoor het lijden der zieken kan worden verzacht. Zwijgende daarbij van de vele vereenigingen, die reeds op het gebied der ziekenverpleging haar sporen hebben verdiend, moge ik alleen er op wijzen dat de Zuid-Hollandsche Vereeniging „Het Groene Kruis”, opgericht op 9 April 1901, sedert in andere provinciën zuster-vereenigingen heeft zien geboren worden, welke te samen circa 80 afdeelingen met ongeveer 20.000 leden omvatten.

Voorzeker speelde ook bij die ontwikkeling weer het egoïsme der belanghebbenden een voorname rol en was daarbij een niet te miskennen factor. De zorg voor *de zieken*, — dit mogen wij dus gevoegelijk aannemen — wint meer en meer veld. Een stap verder en wij komen aan de zorg voor *de gezonden*.

Volgaarne geef ik toe dat deze opgave niet zoo gemakkelijk is op te lossen daar men hier niet alleen nieuwe burchten heeft op te bouwen, maar ook oude vestingwerken heeft te sloopen, welke door den vijand, die deze van vader op zoon bewoonde, met hand en tand worden verdedigd. Ik bedoel de vooroordeelen. Maar daartegenover staat dat wij gerugsteund worden in deze door een onlangs gereorganiseerd Staatstoezicht op de volksgezondheid, welks leden, over het geheele land verspreid, mogen worden verondersteld de hygiëne een warm hart toe te dragen, terwijl de bestaande en nog op te richten afdeelingen der vereenigingen „Het Witte” en „Het Groene Kruis” als uitgangspunten van onze operatiën kunnen worden aangemerkt. Een goed inzicht omtrent den nog treurigen toestand, waarin zich de ontwikkeling van het publiek op hygiënisch gebied bevindt, de zucht om daarin verbetering aan te brengen en een zekere mate van toewijding voor de algemeene zaak, ziedaar enkele vereischten waaraan hij moet voldoen, die onze gelederen wil komen versterken en met ons mede ten strijde wil trekken.

De wijze waarop geopereerd moet worden, moge hierbij nog tevens, in korte trekken, worden aangegeven. Een weinig omzichtigheid dient voorzeker te worden in acht genomen om niet door het aanvoeren van onbegrepen beweegredenen en het, hoewel dikwijls ter goeder trouw, te rechtstreeks aansturen op het doel, juist het tegenovergestelde te verkrijgen van wat men zich voor oogen had gesteld en een geest van verzet uit te lokken. Het geheele volksonderricht moet ten deze gebaseerd zijn op „het leeren begrijpen”. Eerst dan kan men succes verwachten.

Waar nu de zieken en hun omgeving, in plaatsen waar afdeelingen van „Het Witte” en „Het Groene Kruis” bestaan, om mij nu maar bij die ver-

eenigingen te bepalen, dagelijks in aanraking komen met wijk- en andere verpleegsters; de kraamvrouwen haar onderricht in de behandeling en verzorging der zuigelingen ontvangen uit handen van, door de vereeniging opgeleide bakkers; de doelmatigheid wordt ingezien der verschillende verplegingsartikelen, de resultaten worden opgemerkt der gezondheids- en vacantiëkolonies; het werk der ontsmetters wordt gadeslagen en wat dies meer zij, daar kan het toch niet missen of èn het een èn het ander moet tot nadenken stemmen.

Vergeten wij daarbij niet de kracht die er kan uitgaan van kleine geschriften, mits in populairen vorm gegoten, over verschillende onderwerpen op de hygiëne betrekking hebbende, welke van wege de afdeelingen onder de leden kunnen worden verspreid, en den indruk dien een pakkende voordracht, liefst met lichtbeelden, op het publiek kan uitoefenen, dan heb ik daarmede eenige wijzen aangegeven waarop vaak ongemerkt uitgestrooide kiemen kunnen wortelschieten. Natuurlijk zijn er nog vele andere toedieningsvormen.

Geen nieuwe vereeniging is daarvoor noodig. De vereenigingen „Het Witte” en „Het Groene Kruis” — hun statuten geven dit duidelijk weer — beoogen naast de zorg voor de zieken, de zorg voor de gezonden. Ook als particuliere hygiënische vereenigingen wenschen zij te arbeiden in dezelfde richting als waarin het Staatstoezicht op de volksgezondheid zich beweegt om naast dit lichaam en vergezeld van het Ned. Congres voor openbare gezondheidsregeling de Hollandsche natie te voeren tot op een zoo hoog mogelijk peil van hygiënische ontwikkeling.

Ten slotte dan dit beroep op alle geneeskundigen in den lande om, voor zoover er in hun woonplaats nog geen afdeeling der meer genoemde vereenigingen bestaat, de aanstoot te willen geven tot haar oprichting en hoewel overtuigd als zij zullen zijn van de te ondervinden moeilijkheden, een deel van hun tijd beschikbaar te stellen voor het boven omschreven doel.

Zoolang de hygiëne nog geen leervak uitmaakt op de lagere scholen — afgezien van de vraag of het onderwijs in de gezondheidsleer als zoodanig kans heeft om op lagere- en andere scholen te worden ingevoerd, rust op ons medici de zedelijke plicht om de omstandigheden in het leven te roepen waardoor het aan de sociale hygiëne mogelijk zal worden zich te ontwikkelen.

Lange Ruigeweide, 16 Februari 1903.

W. POOLMAN.

ONGEVALLEN W E T.

In verband met het antwoord van het bestuur der Rijksverzekeringsbank aan het bestuur der Afdeeling Amsterdam, wensch ik de aandacht te vestigen op een artikel in het *Utr. Prov. en Sted. Dbl.* van 16 Febr. 11. (avond-uitgave), daarin op *verzoek van bevoegde zijde* opgenomen.

Dit artikel bevat wenken voor den werkgever, en heeft als laatste alinea het volgende:

„Zulk een werkman (wien nl. een ongeluk is overkomen) moet onmiddellijk onder behandeling worden gesteld van een der geneeskundigen, waarvan den werkgevers een lijst is toegezonden”.